

הקדמה

את הפרק נלמד באופן אקסטנסיבי.

פרק זה מחולק לשני חלקים. החלק הראשון מסכם את כיבושי משה בעבר הירדן המזרחי, והחלק השני מסכם את כיבושי יהושע בעבר הירדן המערבי.

אריח על גבי אריח ולבנה על גבי לבנה - שירה נכתבת בתנ"ך בשתי צורות: אריח (שורה קצרה או מילה) על גבי אריח ולבנה (שורה ארוכה) על גבי לבנה (כפי שמופיע בפרקנו) או אריח על גבי לבנה ולבנה על גבי אריח (כפי שמופיע בשירת הים לדוגמה).

אריח על גבי אריח ולבנה על גבי לבנה

אריח	לבנה
אריח	לבנה
אריח	לבנה

אריח על גבי לבנה ולבנה על גבי אריח

אריח	לבנה	אריח
לבנה		לבנה
אריח	לבנה	אריח

עיסוק בתכנים המרכזיים

נקודות לדיון

1. מדוע ישנה חזרה על כיבושי משה? האם הכוונה היא רק לסכם את מה שכבשו עד כה?
2. מדוע מובא הסיכום בצורת שירה?

אפשרויות למענה ולדיון

נראה שהחזרה לא נועדה רק לסכם את הכיבושים, אלא ישנה משמעות עמוקה יותר. משה רבנו התחיל במשימה הגדולה של כיבוש הארץ, ועקב חטאו לא יכול היה לסיים את המשימה, ויהושע, ממשיך דרכו, המשיך בה. ייתכן שהפסוקים רוצים לחדד ולהדגיש את הנקודה שיהושע הוא ממשיך ישיר של משה, ומכוחו הוא ממשיך את המשימה.

אפשרות נוספת היא שהחזרה על כיבושי משה בעבר הירדן המזרחי מלמדים אותנו על מעמדו של עבר הירדן המזרחי כמקום נחלתם של עם ישראל בכללו, וכיוון שמשימה זאת הושלמה בימי משה רבנו, יהושע לא היה צריך להנחיל את שבטי עבר הירדן המזרחי.

מבנה השירה

פרשת ל"א המלכים היא שירת ניצחון, וכל אחד מל"א חרוזיה פותח ב"מלך" ומסיים ב"אחד". המילה "אחד" שימשה מעין פזמון חוזר שהושר ע"י כל ישראל בשעה ש'הארץ שקטה ממלחמה'. השירה בנויה אריח על גבי אריח ולבנה על גבי לבנה. מה באה לבטא צורת הכתיבה של השירה? ייתכן שצורת הכתיבה מלמדת אותנו על כוחם של מלכי כנען. מצד אחד מלכים אלו נתפסים כחזקים ואיתנים. דבר זה מתבטא בצורת כתיבה של אריח על גבי אריח ולבנה על גבי לבנה - הנראים כשני מגדלים גבוהים. אך מצד שני כאשר שני המגדלים גבוהים מאוד אך הבסיס שלהם אינו חזק דיו, הוא עלול להתמוטט. אכן, התגלה שבסיסם של מלכי כנען אינו חזק ויציב לעמוד כנגד כיבושי עם ישראל. בניגוד לכתיבה זו, שירת הים נכתבה בצורת אריח על גבי לבנה. צורת כתיבה זו מראה לנו יציבות ואיתנות.

המסרים העולים מן היחידה

הודאה ושמחה על מה שיש: השירה בפרק מבטאת שמחה על מה שיש. העם שמח על הערים שכבר כבש, על אף שלא כל הארץ נכבשה.

הצעות להמחשה ולהרחבה

שאלת הפנמה: יהושע כבר זקן, וכבר כבש הרבה מקומות בארץ ישראל. כתבו ארבע שאלות שהייתם שואלים את יהושע על המלחמות בארץ ישראל.